
und 13. Nov. 1938.

⁴³ Oosterbaan, 'Dr. Magda Stomps', *Op den Uitkijk* 36 (1962-1963), 528. Uit de aanbeveling van Mennicke kan worden opgemaakt dat ze in die kring niet erg bekend was. Zie verder E. van Everdingen, *Zestig jaar Internationale School voor Wijsbegeerte 1915-1975* (Assen/Amsterdam 1976). Over de jaren 30 zie men bladzijde 27-32. In het register wordt Stomps niet genoemd.

⁴⁴ Oosterbaan, 'Dr. Magda Stomps', *Op den Uitkijk* 36 (1962-1963), 528.

⁴⁵ HDC Amsterdam, Archief Grosheide, brief nr. 723, 21 augustus 1937.

⁴⁶ Nodig is, zo bepaalde de wet, 'het bezit van het getuigschrift van een met goed gevolg afgelegd doctoraal examen in de faculteit der letteren en wijsbegeerte, met onderwijsbevoegdheid voor die taal, of van het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd doctoraal examen in de faculteit der godgeleerdheid. Tot het geven van onderwijs in de Hebreeuwsche taal zijn mede bevoegd zij, die in het bezit zijn van een diploma waaruit blijkt dat zij met goed gevolg een kerkelijk examen in de Hebreeuwse taal hebben afgelegd, indien dit diploma hun recht geeft om hetzij als bedienaar van den godsdienst hetzij als godsdienstleeraar op te treden'.

⁴⁷ VU, Archief FdG, 118, *Ingekomen stukken*, 31 januari

'die tegenwoordig in zekere rechtse kringen ingang vond, aan deze ongewone handelwijze schuld droeg'. Die houding meende ze te moeten kwalificeren als onchristelijk. Het betekende een terugkeer terug tot het 'beschikken' over de vrouw, wat wel zeer sterk zowel aan het oude als aan het nieuwe heidendom herinnerde en het christelijk criterium, de 'gewetensverzekerdheid', geheel ter zijde schuift en zoo de vrijheid der vrouw aanrandt, en dat in een christelijk land dat 'over vrijheid gewaagt tegenover zijn bureu'. Blijkbaar doelde ze op het feit dat voor de nationaalsocialisten de vrouw primair moeder was en diende te zijn. Op dit punt is wellicht sprake van de invloed van Elfride Heidegger, die zich inzette voor de emancipatie van de vrouw.

Dit laatste klinkt alsof ze kritisch stond over de ontwikkelingen in Duitsland, en wat dit punt betreft, de vrouwenemancipatie, zal dat ook wel zo zijn. Maar op andere punten was ze veel minder kritisch. Opvallend in dit verband is haar uitslating in het interview met Oosterbaan, waarin ze vertelt hoe ze na haar terugkeer uit Freiburg haar Duitse contacten aanhield. Haar vrienden kwamen in uniform op bezoek in Zutphen, en dat maakte haar verdacht. 'Dit werd voor mijn toekomst fataal.'⁵⁴ Heel concreet werd dat toen ze solliciteerde naar een baan als secretaresse bij de vereniging voor wijsbegeerte en haar gevraagd werd naar haar houding tegenover Duitsland. 'Ik antwoordde dat ik voor een verenigd Duitsland was, maar mij met geen politiek bemoeide.'⁵⁵ Waarschijnlijk betrof dit de zogenaamde 'Anschluss', de annexatie van Oostenrijk door Duitsland in maart 1938. Van haar sollicitatie hoorde Stomps niets meer, zelf vermoedde ze dat men het niet aandurfde om haar te benoemen.⁵⁶

Ze had naar eigen zeggen veel werk en kon in haar onderhoud voorzien. Ook publiceerde zij tot twee keer toe een artikel over Heidegger. In *Vox Theologica* schreef ze over Heideggers visie op de dood en de verhouding daarvan tot de theologie.⁵⁷ Het is in feite een samenvatting en interpretatie van de paragrafen 46-53 van Heideggers belangrijkste werk *Sein und Zeit*. Een jaar later verscheen in het *Algemeen Nederlands Tijdschrift voor Wijsbegeerte* een samenvattend artikel over de filosofie van Heidegger.⁵⁸ Ook verzorgde ze de vertaling van een verzameling brieven van Duitse predikanten en leken die gevangen zaten in een concentratiekamp.⁵⁹ Of dit voortkwam uit een wezenlijke betrokkenheid of dat het een kwestie van opportunisme was, is niet duidelijk. Voor het eerste pleit dat ze na de oorlog Bonhoeffers zou vertalen, voor het tweede dat ze in die tijd op zoek was naar een vaste betrekking en geldzorgen had, én haar opmerking over het mislopen van een aanstelling bij de vereniging voor wijsbegeerte, wat ze heeft geïn-